

PŘÍLOHY

Obsah

PŘÍLOHA Č. 1.....	III
AIN'T I A WOMAN – SOJOURNER TRUTH (1851).....	III
PŘÍLOHA Č. 2.....	IV
TOMÁŠ GARRIGUE MASARYK – MODERNÍ NÁZOR NA ŽENU (ÚRYVEK Z PŘEDNÁŠKY).....	IV
PŘÍLOHA Č. 3.....	V
POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR S JIŘINOU SOUSEDÍKOVOU	V
PŘÍLOHA Č. 4.....	XI
POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR S PAULETTE TARIS	XI

Příloha č. 1

Ain't I a Woman – Sojourner Truth (1851)

„That man over there says that women need to be helped into carriages, and lifted over ditches, and to have the best place everywhere. Nobody ever helps me into carriages, or over mud-puddles, or gives me any best place! And ain't I a woman? Look at me! Look at my arm! I have ploughed and planted, and gathered into barns, and no man could head me! And ain't I a woman? I could work as much and eat as much as a man - when I could get it - and bear the lash as well! And ain't I a woman? I have borne thirteen children, and seen most all sold off to slavery, and when I cried out with my mother's grief, none but Jesus heard me! And ain't I a woman?

Then that little man in black there, he says women can't have as much rights as men, 'cause Christ wasn't a woman! Where did your Christ come from? Where did your Christ come from? From God and a woman! Man had nothing to do with Him.“

„Ten muž tam říká, že ženám je třeba pomoci do kočárů, zvednout je přes díry a měly by mít všude nejlepší místo. Nikdo mi nikdy nepomáhá do kočárů, ani přes kalné kaluže, ani mi nedává žádné nejlepší místo! A nejsem žena? Podívej se na mě! Podívej se na moji paži! Orala jsem, sázela a skládala do stodol, a žádný muž mě nemohl předhonit! A nejsem žena? Mohl jsem tolik pracovat a jíst tolik jako muž - když jsem to dokázala - a také snášet bič! A nejsem žena? Porodila jsem třináct dětí a většinu jsem viděla prodaných do otroctví, a když jsem vykřikla zármutkem své matky, nikdo kromě Ježíše mě neslyšel! A nejsem žena? Ten malý muž v černém pak říká, že ženy nemohou mít tolik práv jako muži, protože Kristus nebyl ženou! Odkud se vzal tvůj Kristus? Odkud se vzal tvůj Kristus? Od Boha a ženy! Muž s Ním neměl nic společného.“

TRUTH, Sojourner. Ain't I a Woman?.[online]. [cit. 27. 10. 2021]. Dostupné z: <https://victor-mochere.com/aint-i-a-woman-speech-by-sojourner-truth>

Příloha č. 2

Tomáš Garrigue Masaryk – Moderní názor na ženu (úryvek z přednášky)

„Žena jako muž má úkol sociální. — Dnes otázka sociální je tak naléhavá, že nejen muž, ale stejně žena jí se musí zabývat, musí o úkolech sociálních přemýšlet a o úkolech těch už také s mužem spolupracovat. Otázka sociální není však už filantropickým, humanitním sportem, nýbrž prací k zákonnému zajištění sociální spravedlnosti. Žena proto musí pochopovat veřejné a politické úkoly doby, musí jako muž a s ním se věnovat veřejnosti.“

(přednáška v Brně pořádána Dívčí akademií, 1904)

MASARYK, Tomáš, Garrigue. *Moderní názor na ženu*. [online]. [cit. 28. 10. 2021]. Dostupné z: www.is.muni.cz

Příloha č. 3

POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR S JIŘINOU SOUSEDÍKOVOU

Co Vás motivovalo k povolání učitelky? Co jste studovala?

4 roky obecná škola Huslenka, Vsetín v deseti letech měšťanka, zkoušky na gymnázium, od 4. třídy kvarty po oktávu, to bylo po válce, v Olomouci na pedagogické fakultě dálkově. Chtěla jsem tu češtinu jako za každou cenu. To s tím studiem to bylo asi tak, já když jsem měla maturovat, tak já už jsem byla přihlášená v Olomouci na pedagogickou fakultu a najednou přišel náš třídní profesor Frank a říkal, že přišla na školu taková nabídka zrovna nastoupit. Jako do praxe, do učitelování, ale že bychom přes prázdniny museli udělat měsíční kurz v Kroměříži. Tak já jsem se teda přihlásila, že půjdu učit. Dostala jsem učit tělocvik na celé škole všechny děvčata. Tam nebyla vůbec žádná tělocvična. Pak jsem vyměnila tělocvik za ruštinu. Takže jsem nakonec studovala češtinu, ruštinu. A to bylo dálkové. Učilo se i v sobotu, volno nebylo, byla jsem ráda, když mi ředitel do rozvrhu dal na sobotu málo hodin, ty jsem si musela vyměnit nebo nadučit. Zdeněk Nejedlý byl ministrem školství po roce 1945, než zrušil ty měšťanky a vytvořil ty devítiletky. Tak to bylo úplně samozřejmé, že na Vsetíně byla měšťanka nebo gymnázium.

Co vás inspirovalo, že jste studium dodělala?

Že jsem to dodělala? Mě vůbec nepřišlo na mysl, že bych to měla přerušit. Já jsem chtěla diplom a dostali jsme titul promovaný pedagog. V 90. vyšlo nařízení, že jsme si mohli zažádat o Mgr. Takže z toho promovaného pedagoga jsem teď magistr. *(D: maminka si toho ale považovala. Říkala, tak mám stejnou vysokou školu a studovala jsem stejně dlouho, jako nějaký právník. Byla šťastná, že si o to mohla požádat.)*

Vzpomínáte si, jaký vztah ke studiu a obecně emancipaci ženského pokolení měla Vaše maminka a babička?

Tatínek vždycky byl ten, který mi všechno povolil. Já když se na to dnes dívám. Hrál na harmoniku, zpíval, rád se pohyboval mezi mladými lidmi, byl takový romantik, takový trošičku, ještě že měl tu maminku, která ho stahovala zpátky do reality.

Jak se u vás vnímalo, že chcete jít studovat?

Co jsem si to vymyslela, nikdo neslyšel nikdy nic podobného. Ve čtvrté obecné nás měl pan učitel Doležal, ten nám nakukal do hlavy, co všechno bychom mohli studovat a učit se. Mě tím inspiroval. Já jsem si umanula ve 42. a mně bylo 10 let. Já jsem si řekla, že do té školy musím

jít. Pochopitelně rodiče nebyli svolní hned. Byla válka, jezdili jenom takové vlaky, které vozili dělníky do zbrojovky, autobusy jen tam kam nejel vlak. Měšťanka byla tam, jak je teď zdravotnická škola. Tam jsem začala chodit, pak to obsadili Němci. Já jsem tam 12 let potom učila. Ta budova mi přirostla k srdci. Když obsadili tu školu Němci, my jsme byli připraveni v lid'áku (lidovém domě – *pozn. aut.*) na jakousi generálku, našminkování, všechno. A najednou siréna! Zachraň se, kdo můžeš. Já tenkrát v také róbě jakési Rusalky, já nevím, co mě to napadlo, jsem běžela pěšky domů do Huslenek v 11 letech 10 km. Když maminka viděla, že čtu knížku, tak ona to viděla tak, že mrhám časem a že se neučím. Pak jsem měla otevřenou knížku a na tom položený sešit. Člověk si musel za daných podmínek najít nějaký způsob.

Co jste vnímala jako největší překážku při studiu a při práci?

Vždycky když jsme měli nějaký úkol, tak jsem se vždycky snažila sehnat a prostudovat tu literaturu. Ale největším problémem byly asi ty pracovní soboty a to nadělávání hodin. Když Eva měla necelého půl roku, tak jsem měla státnice. Dceři bylo 16 měsíců, když se to stalo a měla těžký úraz mozku a dostala pórůzovou obrnu a ochrnula na celou levou stranu. Já jsem měla dva roky diplom v ruce už. Byl to rok tak 1956 - 1958. A to byly jakési politické prověrky na té dolní škole. Jedna dcera ochrnutá, druhá narozená. Já jsem byla úplně totálně vyčerpaná. A teď, ta Hůlková se jmenovala, říkala, že každý kantor by si měl každý najít aspoň dvě hodiny denně na studování marxleninismu. Já říkám: „Nezlobte se, ale kdybych ty dvě hodiny denně našla a mohla se vyspat, byla bych nešťastnější člověk pod sluncem.“ A mám dva roky po státnici a tam jsem musela dělat zkoušku z toho marxleninismu. Oni ty kantory se snažili zamontovat a využít pro ten komunistický režim. To náboženství, to si pamatuju v té Polance, jak stávkovali lidi, když přišlo nařízení kříže sundat. Já jsem se dostala potom na tu dolní školu, tam byla taková hnusná ředitelka, Mikulicová se jmenovala. Ona nařídila, jestli chcete učit, tak musíte donést potvrzení, že vystupujete z církve. *(D: já jsem x-krát od maminky slyšela, že to pro ni bylo takové trauma. Od dětství si vysnila, co všechno pro to musela udělat a překonat. Z těch nebohatých poměrů. Nakonec se stala tou učitelkou. A pak najednou přijde tohle.)*

Ale přemýšlela jsem. Když bych z té kantořiny odešla, já bych nemohla působit na děti. I když jsme formálně to potvrzení donesli, tak uvnitř mě nemohl nikdo přetvořit. A potvrdit mě to může, tady bydlí v Polance ten člověk, Popelka, 52. ročník, já jsem byla jeho třídní, dneska uznávaný malíř, jeho tatínek byl kostelníkem a on chodil do náboženství. Ten Vašek Popelka mi vyprávěl, jak tatínek nesl přihlášku do náboženství a ředitel Baron ho zesměšnil, a potkal mě na chodbě, a říkal mi to, tak jsem mu řekla: „Dejte mi to a já vám to vyřídím.“ A vyřídila jsem to. Oni to kvitovali, že jsem pro ně hodně udělala. Že se vždycky těšil na hodiny literární

výchovy u mě. Že jsem vždycky vyhmátla nějaký takový charakterový prvek, že jsem je vedla k takové čestnosti a slušnému chování. *(D: Tenkrát v té době, třídní učitel v 9. třídě musel psát posudek na to děcko, pokud tam napsal, že to dítě navštěvuje náboženství, tak by se to dítě nedostalo na jakoukoliv střední nebo výběrovou školu. Moje maminka byla takový třídní učitel, která to vždycky zatajila, že to nikdy nikomu nenapsala. Popelka byl šikanovaný za to, že chodil na to náboženství. Maminka to tam těm dětem nepsala. A pak se dozvěděl tady ten ředitel Baron a on chtěl maminku úplně zlikvidovat. Napsal na OVKSČ na ní takový posudek, že by ji do školy nevzali ani jako uklízečku. Ten posudek přišel do rukou jejího kamaráda a on to prostě smetl pod stůl. Takže se nikdo nedozvěděl, jak je ta moje maminka tak hrozná, že nepíše těm dětem do těch posudků to, co bylo jedno z priorit, že ta rodina je tak zruďná, že je nábožensky založená.)* Já věřím, že mám strážného anděla. Anděl strážný se vždycky do někoho převtělil, vždycky když ho potřebuji. A tentokrát se převtělil, jednak do toho inspektora a taky do Olina Mikulíka. V té době byl mým andělem strážným učitel Rudolf Drlík, starý pán takový, to byly tenkrát takové sekce podle předmětů a on byl šéfem všech češtinářů v okrese. To bylo náročné. To už byl ten 68. rok a já jsem tenkrát vedla malou Jansenku. Tenkrát ten Josef Kvita, o kterém jsem říkala, že byl mým prvním šéfem, dělal v tom 68. roce na okresním národním výboru šéfa toho školského odboru a potkal mě a říkal mi: „Poukázal jsem ti tam 500,- jako odměnu za vedení toho souboru.“ Já jsem říkala: „Já jsem nic nedostala.“ Ředitel školy to dostal jako na moje jméno, já jsem nic nedostala, volal k tomu inspektorku Kubijovou, inspektorka to pak šla vyšetřovat na školu, jenomže komunistická ruka ruku myla, prostě zhaslo to. Kdyby mi to ten Kvita neřekl, tak bych o tom ani nevěděla. Tak jsem se tenkrát definitivně sbalila. Začínala normalizace. To on byl ten, kdo na mě napsal posudek. A to byl posudek, jako kdybych já na Vsetíně dělala revoluci. On jako komunista se chtěl v 68. roce zavděčit, tak naše škola psala jednu rezoluci za druhou. Já vám to řeknu, asi takhle, dokud jsem byla svobodná, tak dostávala jsem nabídky, abych vstoupila do strany, ale jakmile jsem se vdala, a získala jméno Sousedíková, tak už nikdy nikdo nepřišel s žádnou nabídkou. Můj manžel byl synovec toho vynálezce starosty a továrníka Josefa Sousedíka a ten byl tenkrát na indexu v době komunismu.

Je nějaké povolání, které jste chtěla v dětství vykonávat? Jak jste vnímala školu a obecně učení?

Nikdy nic jiného než kantorka. Nikdy nic jiného než kantorka, ale při tom jsem se zajímala třeba taky o to zdravotnictví, byla jsem aktivní v červeném kříži, dělala jsem kurzy nebo něco takového. Vždycky jsem tíhla k té češtině a kultuře. Já jsem školu strašně milovala, pro mě to byl chrám, kde člověk objevoval asi ten svět.

Jak dlouho jste celkem učila?

37 roků. A pak šla do důchodu. Ale po pěti letech potom, tady na Sychrově, vybuchla jim učitelka dějepisu. A oni přišli za mnou. A dějepis, to bylo takové moje. Tak jsem se ještě uvázala a roku 92/93 jsem tady učila ten dějepis na celé škole. Pak jsem ještě občas zaskakovala. Ale potom už ne.

Viděl jste někdy někoho z kolegů nebo vedení dělat rozdíly mezi děvčaty a chlapci, co se jejich studia týče?

Ne, to si vůbec neuvědomuju. Ani na prvním stupni, ne. Na ten Vsetín, co jsem chodila, to byla dívčí škola. Na gymplu to bylo příjemné, dvě třetiny kluků, jen třetina nás holek byla. To bylo krásné období. Co se týká gymplu, to je to co já chtěla. Ale napřed jsem musela zpracovat rodiče, to je jedna věc, ale musím mít ty nejlepší známky, abych se tam dostala. Ještě jsem absolvovala ten jeden rok 45/46 jako na hovězí, v té 4. měšťance, měla jsem pěkné známky. Zkoušky jsem na gymplu udělala a byla tak jsem šťastná.

Jaké největší změny ve školství jste zaznamenala v průběhu Vašich studií a učitelské kariéry?

Já bych řekla, že takový markantní rozdíl byl ten, když já jsem chodila jako dítě, tak těch 11 – 12 roků, tak byl předmět krasopis, a ve všech předmětech se vyžadovalo, že ty sešity musely být pěkně vedené a kdo to nerespektoval, tak zůstával po škole. A ještě byl takový markantní rozdíl, byl, že tam bylo v každé třídě několik takových repetentů, stačilo nevím, co a dítě dostalo pětku. A ten učitel se musel zodpovídat, proč to dítě nenaučil. Já si nepamatuji za celou dobu, že bych se nedomluvila s těmi rodiči. Já, když jsem se vrátila do té Polanky, byl podzim, a uklízeli jsme před školou, já jsem rozdělila ty děti do skupinek, a zadala práci, ta jedna skupinka měla hotovo a ty děti si přišly pro další práci. To by se na Vsetíně nestalo. Tím chci říct, že v té Polance byli ty děti hodnější než na Vsetíně.

Takže pozorujete rozdíl mezi dětmi, které vyrůstají na vesnici a ve městě?

(D: tady jsou zvyklé, že se musí někdy něco udělat, zamést, posbírat.) Podle mě je strašně důležité, aby byly děti vychovávány také prací. Ne, aby byly využívány a zneužívány, ale ta práce do toho výchovného systému patří, povinnosti, uklízení.

Byly kantorské práce rozdělené, říkala jste, že jste měla jen dívky na ten tělocvik?

Ne, ne. Na té dolní škole, byla i matematicka. Co kdo vystudoval. Dřív když byly ty speciální zvláštní školy, ten žák nebyl zatěžován tak náročnou osnovou, ty osnovy byly prostě jednodušší.

Za celou tu praxi jsem setkala s mnoha a mnoha kantory, někteří kantoři byli vysoce vzdělaní, ale neporadili si s dětmi. Řekla bych, že kantor musí mít i herecké nadání. To je strašně důležité. Kantor, který není trochu herec, tak ať do kantorských vod nechodí.

Vy jste začala chodit do obecné školy roku 1938. Jaké to bylo chodit do školy za války?

Konkrétně u nás v rodině to bylo tak, že přišli ti němečtí celníci nebo ti SS nebo co to bylo, tenkrát dělali takovou tu prohlídku, hledali mého strýce, toho nenašli, tak vzali mého tatku jako rukojmí. A takové různé... Celkem to bylo... já nevím. My jako děti jsme to vnímali, jsme to tak nebrali. Oni nakonec, jako ti Němci, i když přišli něco jako vyšetřovat, pokud to nebyli ti drsní SS nějací, tak oni tak jak slušně jednali. Ale po převratu, když přišli ti Rusi, tak jako dávali špek, a všechno sežrat, byli drsnější. Když se na to dívám z toho pohledu, jak ta válka pokračovala. To co ti Ukrajinci a Rusové tam zažili, jak oni tam vypalovali ty vesnice a lidi zabíjeli, taková odplata. To byla prostě válka. Ty na mě a já proti tobě. Takový celkový strach byl. Když přicházel ten konec, všichni lidi se těšili, to bylo takové jaro, i když bylo jaro, ale ono to bylo mnohokrát znásobené tou euforií, tou svobodou. Na tom gymnplu ten náš profesor byl úplně apolitický. On nám úplně, dneska tak neohroženě, řekl, Čapek je světový autor. A my jsme se o něm učili, jinak to bylo zakázané, Karel Čapek byl vyškrtnutý z osnov. Jinak jsme si žili tak jako apoliticky. On byl úplně, dneska bych řekla, tak neohrožený, a my jsme toho našeho třídního učitele tak zbožňovali a plnili všechno. Také jsme cítili, že je rozdíl mezi maturitou na gymnplu a na průmyslovce. Že ta maturita na tom gymnáziu byla víc a více vybavila vědomostmi a širším obzorem pro to vysokoškolské vzdělání.

Jaký názor máte na fakt, že si dívky na celém světě, nejen v českých zemích, musely své právo na vzdělání vybojovat, a některé za něj bojují dodnes? Je to z Vašeho pohledu spravedlivé?

To byl nějaký polský dokument, snad Ženy ve světě, a to člověk úplně ustrne. V islámských a tamtěch státech, jak ti muži vládou těm ženám, a jak ony musí být absolutně poslušné. To je něco strašného. Já jsem nepocit'ovala nikdy, že by mě někde odstrkovali za to, že jsem ženská.

Je něco, co byste změnila za svůj život a kariéru změnila nebo vrátila?

To si myslím, že ani ne. Já jsem byla v té kantořině spokojená, ty ročníky, které jsem měla jako třídní, dodnes se scházíme a takový krásný vztah máme. Asi si myslím, asi takhle, ten veliký konflikt s tím Baronem, ten mě provázel několik rokůSoudružko, vy budete mlčet, já jako straník se očistím. Já nevím, co to tenkrát do mě vjelo. A říkám: Tak to ne!!! Na škole je

nepořádek a stín padá na všechny učitele. To jsem si pěkně zavařila. Dneska si říkám: Bylo mě toho třeba...?

Téma: Vzdělání žen

Interview s Jiřinou SOUSEDÍKOVOU, bývalou učitelkou, 37 let učitelské praxe na Valašsku.

Vsetín 3.4.2021

Příloha č. 4

POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR S PAULETTE TARIS

Vous rappelez-vous comment votre mère et votre grand-mère avaient une relation avec l'éducation et l'émancipation de la génération féminine en général? Ont-elles fait des études supérieures?

Ma grand-mère, non, voyons, la mère de maman, elle a cultivé son jardin, elle travaillait la terre, elle faisait l'autres choses comme ça... (B: *Quand elle était jeune...?*) Oui, Elle savait écrire, elle savait écrire, le deux. Par contre, la mère de mon père., je crois qu'elle était plus évoluée au point d'éducation. Voilà. C'était papa qui a s'occupé de notre scolarité. Il me faisait faire de dictée, des choses comme ça. J'étais très proche de papa. (F: *Il aurait été d'accord si tu fasse des études supérieur?*) Oui.

Et votre mari? Comment a-t-il vu l'éducation de son filles?

Oh il était très sévère avec elles. (F: *C'était pas ton père, c'est sure.*) Je crois quand il avait quelque chose, c'était pour lui...les enfants... (F: *On lui appartenait.*) Je comprends pas... (F: *Mais c'était peut-être l'éducation de son père. Papa, il nous aimait, mais il était violent. Papa, attention. Il était plus doux avec les garçons qu'avec les filles.*) Il voulait que les filles...sont en ligne droit. (F: *Si on a fait études, c'est maman. C'est maman qu'elle m'a fait récité tout en cachette. Papa il rallait. Quand je suis parti à Bordeaux, il voulais plus me parler. Pour Papa, c'était pas important, si on fasse les études. Ce qui était plus important, c'était qu'on soit droit. Quand on est parti loin, il pouvais pas nous surveiller.*)

De quelles écoles avez-vous obtenu votre diplôme?

Moi, j'étais à l'école primaire de mon village. Puis, j'étais à Roquefort dans le cours complémentaire, c'était de l'enseignement général et tout, que ce soit français, que ce soit maths. J'avais douze ans. Et puis après, j'étais à Mont-de-Marsan. C'était la couture et l'enseignement général. Du français, du maths, et tout. (F: *La cuisine?*) Oui. Il y avait que des filles. Je me rapelle plus.

Et votre mère, elle a été à l'école?

Oui, elle a été à l'école, à l'école primaire. Et c'est tout, les grandmères ont été qu'à l'école primaires. Après, dans la vie, elle a travaillé, elle a cultivé les légumes, elle s'occupait de ménage. Elle faisait ce qu'il faut. (F: *Après l'école, elle a été placée.*) Elle a été placée à Mont-

de-Marsan chez un docteur, elle a s'occupé des enfants et de la cuisine, également. Et après, elle a été à Bordeaux. Là, c'était pareil.

Vous avez aimé les études?

Oui, mais ça dépendait de...j'ai aimé beaucoup de français mais j'ai pas aimé le maths.

Y a-t-il un métier que vous souhaitiez exercer dans votre enfance? Comment avez-vous perçu l'école et l'apprentissage en général?

M'occuper des enfants. J'aimait beaucoup.

Vous voulez pas faire des études pour être l'institutrice?

Non. (*F: Tu avais quel âge quand tu as fini à Mont-de-Marsan?*) Je devais avoir 15 ans.

Après j'ai travaillé avec mes parents, ils avaient acheté l'hôtel. Moi et mes soeurs, on a aidé maman. J'ai faisait l'épicerie.

Quel a été le plus gros obstacle dans votre éducation et votre travail?

J'avais pas le choix des écoles à l'époque.

Avez-vous déjà remarqué qu'il existe des différences entre vous et vos camarades de classe (garçons) / collègues au travail, que ce soit au niveau du traitement, de l'évaluation ou des opportunités d'emploi?

Non, je crois pas qu'il y avait des différences.

Quel rôle l'État et les régimes politiques que vous avez connus ont-ils joué dans votre éducation et votre travail?

Je ne peux pas vous répondre, je ne sais pas. Je me rappelle plus.

Vous souvenez-vous de l'atmosphère qui régnait dans la société autour de vous en matière d'éducation supérieur des femmes? Avez-vous déjà rencontré des opinions franchement hostiles?

J'en sais rien. Je sais pas.. J'en ai pas vu autour de moi. J'ai vu que des insitutrices. (*F: Je pense que c'est pas la question d'acceptance, c'est quelque chose que n'était pas invisable dans ce milieu là. Les études, ça coute cher. Ce n'était pas possible dans le milieu là.*)

Si, grâce à votre expérience, vous avez maintenant la possibilité d'étudier et de travailler dans n'importe quel métier dans le monde, quel métier choisiriez-vous? Maintenant? Je me suis jamais posé la question...Ma vie est passé, je n'ai pas de regret, en fait.

Je crois je me serai toujours occupé des enfants, j'adore les enfants. Quelque chose avec les enfants...

Comment voyez-vous la forme actuelle d'éducation et l'émancipation globale des femmes et le niveau que nous avons atteint en tant que société dans le domaine de l'éducation des filles?

Oh mais je trouve que c'est bien! (F: Tu m'avais dit que c'est plus juste, on a discuté, tu te souviens, et tu m'a dit que c'est plus juste maintenant. On peut choisir ce qu'on veut faire.)

Oui, oui.

Y a-t-il quelque chose que vous changeriez ou reviendriez à l'ancienne ?

Je trouve que la bonté, c'est une très grande qualité. Je trouve qu'autre fois, quand même, on était beaucoup plus serviable, plus...quand j'étais jeune, vous aviez les voisins et tout ça, c'était familiale. Maintenant, c'est chaque'un pour soi. Je trouve que c'est un monde égoïste. (F: En étant une femme, tu pense que femmes vivent mieux autrefois ou maintenant?) Oh, ça dépend. On n'avait pas le droit...il fallait demander des autorisations pour tout.

Que pensez-vous du fait que les filles du monde entier, doivent se battre encore maintenant leur droit à l'éducation? Est-ce c'est juste de votre point de vue?

C'est horrible. C'est terrible, pas normal. On doivent apprendre les jeunes...Je sais pas si l'hommes reçoivent l'éducation qu'il faut, aussi.

Alors vous pensez qu'il faut éduquer les hommes pour le respect pour la femme.

C'est très, très important. (F: Les femmes font tout, mais les hommes ne le voyent pas. Si les homes étaient mieux éduqué, ça leur permettre être un peu plus ouvert.)

Alors vous pensez, que le plus grande obstacle dans l'éducation des femmes sont les hommes?

Oui. Il y a rien pour améliorer les choses. (F: C'est toujours les hommes dans les gouvernements, et les hommes sont toujours plus payé en France.) Oui, moi je trouve que c'est un injustice.

Téma: Vzdělání žen

Interview s Paulette Taris, pamětnicí původem z Francie. Brocas 23.7.2021.